

ประวัติจังหวัดกาฬสินธุ์

สมัย กรุงธนบุรีประมาณ พ.ศ.2310 พระเจ้าองค์เวียงดาแห่งนครเวียงจันทน์ ได้สิ้นพระชนม์ โอรสท้าวเพี้ยเมืองแสนได้ยกกองทัพเข้ายึดเมืองเวียงจันทน์และได้สถาปนา ขึ้นเป็น พระเจ้าแผ่นดินสืบแทน ทรงพระนามว่า "พระเจ้าศิริบุญสาร" พ.ศ. 2320 ท้าวโสมพะมิตร และ อุปราชเมืองแสนขังโปง เมืองแสนหน้าจึงเกิดขัดใจกับพระเจ้าศิริบุญสาร จึงรวบรวมผู้คนอพยพจากดินแดนทางฝั่งซ้ายแม่น้ำโขง ข้ามมาตั้งบ้านเรือนบริเวณลุ่มน้ำก่ำแถบบ้านพรรณา (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดสกลนคร) ต่อมาท้าวศิริบุญสารได้ยกกองทัพติดตามมา ท้าวโสมพะมิตรจึงอพยพต่อไปโดยแยกเป็น 2 สาย คือ

สายที่ 1 มี เมืองแสนหน้าจ้ำเป็นหัวหน้า อพยพไปทางทิศตะวันออกสมทบกับพระวอหลบหนีไปจนถึงนครจำปาศักดิ์ขอพึ่งบารมี ของ พระเจ้าหลวงแห่งนครจำปาศักดิ์ และตั้งบ้าน เรือน ณ ดอนค้อนกอง ต่อมาเรียกว่า "ค่ายบ้านตูบ้านแก" ในปี พ.ศ. 2321 พระเจ้าศิริบุญสาร ให้เพี้ยสรรคสุภอย ยกกองทัพมาปราบ พระวอตายในสนามรบ ผู้คนที่เหลือจึงอพยพไปอยู่ในเกาะกลางลำแม่น้ำมูล ชื่อว่า "ดอนมดแดง" (ปัจจุบันอยู่ในเขตจังหวัดอุบลราชธานี)

สายที่ 2 มีท้าวโสมพะมิตรเป็นหัวหน้า ได้อพยพข้ามสันเขาภูพานลงมาทางใต้ และตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านกลางหมื่น ต่อมาท้าวโสมพะมิตร ได้ส่งท้าวตรีและคณะ ออกเสาะหาชัยภูมิที่จะสร้างเมืองใหม่ใช้เวลาประมาณปีเศษจึงพบทำเลที่เหมาะสม คือบริเวณลำน้ำป่าว และเห็นว่าแก่งสำโรงขายสงเปลือยมีดิน น้ำอุดมสมบูรณ์ จึงอพยพผู้คนมาตั้งบ้านเรือนและได้จัดตั้งศาลเจ้าพ่อหลักเมือง

พ.ศ. 2336 ท้าวโสมพะมิตรได้ นำเครื่องบรรณาการ คือ กาน้ำสัมฤทธิ์ เข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ 1 แห่งราชวงศ์จักรี และขอตั้งบ้านแก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง ได้รับพระราชทานนามว่า "กาฬสินธุ์" และได้แต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น "พระยาชัยสุนทร"

พ.ศ. 2437 สมัยพระยาชัยสุนทร (ท้าวเก) ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองเป็นแบบเทศาภิบาล มี มณฑล จังหวัด อำเภอ ตำบล และให้เมืองกาฬสินธุ์ เป็น "อำเภออุทัยกาฬสินธุ์" ขึ้นกับจังหวัดร้อยเอ็ด

วันที่ 1 สิงหาคม 2456 ได้ยกฐานะอำเภออุทัยกาฬสินธุ์เป็น "จังหวัดกาฬสินธุ์" ให้มีอำนาจปกครอง อำเภออุทัยกาฬสินธุ์ อำเภอสหัสขันธ์ อำเภอกุฉินารายณ์ อำเภอกมลาไสย และอำเภอยางตลาด โดยให้ขึ้นต่อมณฑลร้อยเอ็ด

วันที่ 18 กุมภาพันธ์ 2474 จังหวัดกาฬสินธุ์ถูกยุบเป็นอำเภอ ขึ้นกับจังหวัดมหาสารคาม และ 1 ตุลาคม 2490 ได้ยกฐานะเป็น "จังหวัดกาฬสินธุ์" จนถึงปัจจุบัน

กาฬสินธุ์เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์จังหวัดหนึ่งในภาคอีสาน จากหลักฐานทางโบราณคดีบ่งบอกว่าเคยเป็นที่อยู่อาศัยของเผ่าละว้า ซึ่งมีความเจริญทางด้านอารยธรรมประมาณ 1,600 ปี จากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เริ่มตั้งเป็นเมืองในสมัยรัตนโกสินทร์ เมื่อปี พ.ศ. 2336 โดยท้าวโสมพะมิตร ได้อพยพหลบภัยมาจากดินแดนฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงพร้อมไพร่พล และมาตั้งบ้านเรือนอยู่ริมน้ำป่าว เรียกว่า "บ้านแก่งสำโรง" แล้วได้นำเครื่องบรรณาการเข้าถวายสวามิภักดิ์ต่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า จุฬาโลกมหาราช ต่อมาได้รับพระกรุณาโปรดเกล้า ยกฐานะบ้าน

แก่งสำโรงขึ้นเป็นเมือง และพระราชทานนามว่า “เมืองกาฬสินธุ์” หรือ “เมืองน้ำดำ” ซึ่งเป็นเมืองที่สำคัญทางประวัติศาสตร์มาตั้งแต่สมัยโบราณกาล “กาฬ” แปลว่า “ดำ” “สินธุ์” แปลว่า “น้ำ” กาฬสินธุ์จึงแปลว่า “น้ำดำ” ทั้งมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมแต่งตั้งให้ท้าวโสมพะมิตรเป็น “พระยาชัยสุนทร” ครองเมืองกาฬสินธุ์เป็นคนแรก

จังหวัด กาฬสินธุ์ ห่างจากกรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 519 กิโลเมตร มีเนื้อที่ ประมาณ 6,946.746 ตร.กม. หรือ ประมาณ 4,341,716 ไร่ หรือ ร้อยละ 4.5 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	จังหวัดสกลนคร และ จังหวัดอุดรธานี โดยมีลำน้ำป่าวและห้วยลำพันชาดเป็นแนวกันแบ่งเขต
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดร้อยเอ็ดและจังหวัดมหาสารคาม
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	จังหวัดสกลนครและจังหวัดมุกดาหาร โดยมี สันปันน้ำของเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดมหาสารคาม โดยมีลำน้ำชีเป็นเส้นแบ่งเขตและบางส่วนติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น

ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัด

สัญลักษณ์ประจำจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นรูปบึงใหญ่ ตฤณชาติและเมฆพยับฝน หมายถึง สัญลักษณ์ของความชุ่มชื้นและความอุดมสมบูรณ์ของภูมิภาค ทิวเขาตรงสุดขอบฟ้า คือ แนวกันเขตแดนกับจังหวัดใกล้เคียง น้ำในบึงมีสีดำเพื่อให้ตรงกับชื่อของกาฬสินธุ์ ตั้งเป็นเมือง พ.ศ. 2336 จังหวัดกาฬสินธุ์แยกจาก จังหวัดมหาสารคาม เมื่อ พ.ศ. 2490 ให้ชื่อย่อ "กส"

คำขวัญประจำจังหวัด

หลวงพ่อดำลือเลื่อง เมืองฟ้าแดดสงยาง โปงลางเลิศล้ำ วัฒนธรรมผู้ไทย
ผ้าไหมแพรวา ผาเสวยภูพาน มหาธารลำปาว ไดโนเสาร์สัตว์โลกล้านปี

ต้นไม้ประจำจังหวัด

ต้นมะหาด

ดอกไม้ประจำจังหวัด

ดอกพะยอม

รายพระนาม นาม ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมือง ข้าหลวงประจำจังหวัดและ
ผู้ว่าราชการจังหวัดกาฬสินธุ์

ลำดับ	รายพระนาม/นาม	ปีที่ดำรงตำแหน่ง (พ.ศ.)
1	พระยาชัยสุนทร (โสมพะมิตร) ผู้ก่อตั้งเมืองและเจ้าเมืององค์แรก	2336 - 2349
2	พระยาชัยสุนทร (หมาเป็นาง)	2349 - 2369
3	พระยาชัยสุนทร (เจียม)	2371 - 2382
4	พระยาชัยสุนทร (หล้า)	2383 - 2388
5	พระยาชัยสุนทร (ทอง)	2389 - 2394
6	พระยาชัยสุนทร (จารย์ละ)	2394 - 2395
7	พระยาชัยสุนทร (กึ่ง)	2395 - 2411
8	พระยาชัยสุนทร (หนู)	2411 - 2420
9	พระยาชัยสุนทร (นนท์)	2420 - 2425
10	พระยาชัยสุนทร (พัว)	2425 - 2433
11	พระยาชัยสุนทร (เก)	2433 - 2437
12	พระยาชัยสุนทรเทพกิจจารักษ์ (ทอง จันทรางสุ)	2437 - 2444
13	หลวงอภัย	2444 - 2455
14	พระยาชัยสุนทร (ปุย อินทรตุล)	2455 - 2461
15	พระยาชัยสุนทรภักดี	2461 - 2474
16	พระเสน่หามนตรี	2474 - 2483
17	พระอรรณพเปศลสรวิดี	2483 - 2490
18	ขุนปริบาลบรรพตเขต	2490 - 2492
19	ขุนรัตนวรพงศ์	2492 - 2493
20	นายปลั่ง ทศนประดิษฐ์	2493 - 2496
21	ขุนบุรุษภรณ์ราษฎร์	2496 - 2497
22	นายเชวง ไสยสุต	2497 - 2499
23	นายพร บุญยประสพ	2500 - 2502

24	นายเลื่อน ไชแสง	2502 - 2509
25	นายบุรี พรหมลักขโณ	2509 - 2513
26	นายสง่า จันทรสภา	2513 - 2515
27	นายวิเชียร เวชสวรรค์	2515 - 2516
28	นายดำรง วชิโรดม	2516 - 2519
29	นายอรุณ ปุสเทพ	2519 - 2521
30	นายกรี รอดคำดี	2521 - 2523
31	นายประกิต พิณเจริญ	2523 - 2527
32	นายสนอง รอดโพธิ์ทอง	2527 - 2528
33	ร.ต.ปฏิภาณ จุฑะพุทธิ	2528 - 2531
34	ร.ต.วัฒนา สุตรสุวรรณ	2531 - 2533
35	พ.ต.ดาวเรือง นิชรรัตน์	2533 - 2535
36	นายสนิทวงศ์ อุเทศนันท์	2535 - 2538
37	นายชวพงษ์ วัฒนสินธุ์	2538 - 2540
38	นายประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์	2540 - 2541
39	นายวีระ เสรีรัตน์	2541 - 2542
40	นายชัยรัตน์ มาประณีต	2542 - 2546
41	นายวรสิทธิ์ โรจนพานิช	2546 - 2547
42	นายนิรันดร์ จงวุฒิเวศย์	2547 - 2548
43	นายกวี กิตติสถาพร	2548 - 2550
44	นายประชา จิตสุทธิผล	2550 - 2551
45	นายเดชา ตันตยวงค์	2551 - 2552
46	นายวิโรจน์ จิวะรังสรรค์	2552 - 2554
47	นายสมศักดิ์ สุวรรณสุจริต	2554 - 2555
48	นายสุวิทย์ สุปงกุ	2555 - 2557

49	นายภูงค์ โพธิ์ภูสัย	2557 - 2558
50	นายวินัย วิทยานุกูล	2558 - 2559
51	นายณัฐภัทร สุวรรณประทีป	1 ต.ค. 2559 - ปัจจุบัน

วิสัยทัศน์ : กาฬสินธุ์เมืองอาหารปลอดภัย ภูมิปัญญาวิถีถิ่นไทย นำอาชีพ ท่องเที่ยว และลงทุน

พันธกิจ :

- 1) ผลักดันให้จังหวัดกาฬสินธุ์เป็นแหล่งผลิต แปรรูป อาหารปลอดภัยแบบครบวงจร โดยเน้นการพัฒนาการผลิตข้าว GAP ข้าวอินทรีย์ ข้าว GI และการผลิตอาหารตามมาตรฐาน KS
- 2) เพิ่มศักยภาพการผลิตพืชเศรษฐกิจ (ข้าว มันสำปะหลัง อ้อย และยางพารา) โดยเน้นกระบวนการผลิต การแปรรูป และการส่งออก เพื่อเพิ่มมูลค่า
- 3) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเน้นการใช้นวัตกรรมเชิงสร้างสรรค์ให้ได้มาตรฐานและแข่งขันได้
- 4) พัฒนาศักยภาพของจังหวัด ทั้งทางด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณสุข กระบวนการจัดการด้านการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพระบบสาธารณสุข เพื่อก้าวไปสู่การเป็นเมือง นำอาชีพ นำท่องเที่ยว และนำลงทุน ตามวาระจังหวัด ในการพัฒนาสู่เมืองแห่ง “สุข สวย รวย ดี”
- 5) ส่งเสริมการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน
- 6) สร้างสังคมแห่งความมั่นคงและปลอดภัย ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี

เป้าประสงค์รวม :

เศรษฐกิจมีการขยายตัวอย่างยั่งยืนและประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี

- 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด GPP เพิ่มขึ้นร้อยละ 2 ต่อปี
- 2) ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตามเกณฑ์ความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) อย่างน้อยร้อยละ 90 ของจำนวนตัวชี้วัด

ประเด็นยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาการผลิต การแปรรูป อาหารปลอดภัยแบบครบวงจร
- 2) ยกระดับผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยนวัตกรรม ให้ได้มาตรฐานและแข่งขันได้
- 3) พัฒนาศักยภาพของจังหวัด ให้เป็นเมืองนำอาชีพ นำท่องเที่ยว และนำลงทุน
- 4) พัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐตามหลักธรรมาภิบาล
- 5) สร้างสังคมแห่งความมั่นคงและปลอดภัย ภายใต้สภาพแวดล้อมที่ดี

สภาพทั่วไปของจังหวัดกาฬสินธุ์

1. สภาพทั่วไป

1.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระหว่างเส้นละติจูด(เส้นรุ้ง) ที่ 16-17 องศาเหนือ และลองติจูด(เส้นแวง)ที่ 103-104 องศาตะวันออก ห่างจาก กรุงเทพมหานคร โดยทางรถยนต์ประมาณ 519 กิโลเมตร มีเนื้อที่ ประมาณ 6,946.746 ตร.กม. หรือประมาณ 4,341,716 ไร่ หรือร้อยละ 4.5 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสกลนคร และ จังหวัดอุดรธานี โดยมีลำน้ำป่าวและห้วยพันชาด เป็นแนวแบ่งเขต

ทิศใต้ ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และ จังหวัดมุกดาหาร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับจังหวัดสกลนคร และ จังหวัดมุกดาหาร โดยมีสันปันน้ำของเทือกเขาภูพานเป็นแนวแบ่งเขต

ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดมหาสารคาม โดยมีลำน้ำชี เป็นเส้นแบ่งเขต และ บางส่วนติดต่อกับจังหวัดขอนแก่น

1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

จังหวัดกาฬสินธุ์มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูงจนถึงที่ราบลุ่มมีน้ำแข็ง ดังนั้นลักษณะภูมิประเทศโดยทั่วไปของจังหวัดจึงมีลักษณะ ดังนี้

ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นภูเขา อยู่ทางด้านทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดขอนแก่นและอุดรธานี และบางส่วนของทิศตะวันออกที่เป็นเทือกเขาภูพานติดต่อกับจังหวัดสกลนคร และนครพนม เป็นบริเวณที่มีความสูงตั้งแต่ 250 เมตร ถึง 500 เมตร จากระดับน้ำทะเลปานกลาง

ลักษณะภูมิประเทศที่เป็นหุบเขา เป็นที่ราบลุ่มในระหว่างหุบเขาของเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอเขาวง ซึ่งติดต่อกับจังหวัดสกลนคร และนครพนมทางทิศตะวันออกของจังหวัด

2. การเมืองการปกครอง

2.1 การเมือง

จังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็น 6 เขตเลือกตั้ง มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ทั้งสิ้นจำนวน 8 คน แบ่งเป็นแบบบัญชีรายชื่อ 2 คน แบบแบ่งเขตเลือกตั้ง 6 คน และมีสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) 3 คน

2.2 การปกครอง

จังหวัดกาฬสินธุ์ได้แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคออกเป็น 14 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ 135 ตำบล 1,571 หมู่บ้าน 231,410 ครัวเรือน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 23 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 129 แห่ง สภาตำบล 5 แห่ง

3. สภาพทางสังคม

3.1 ประชากร

จากสถิติของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เมื่อสิ้นเดือนกันยายน 2549 จังหวัดกาฬสินธุ์ มีประชากรทั้งสิ้น 975,562 คน แยกเป็น ชาย 486,309 คน หญิง 489,253 คน อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดได้แก่ อำเภอ ยางตลาด รองลงมาได้แก่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ และ อำเภอกุฉินารายณ์ โดยมีความหนาแน่นของประชากร 207 คน / ตร.กม. , 200 คน / ตร.กม. และ 136 คน / ตร.กม. ตามลำดับ

3.2 การศึกษา

การศึกษาภาคบังคับได้แพร่กระจายไปอย่างทั่วถึง การศึกษาในระดับมัธยมศึกษาในขณะนี้ ได้ขยายออกไปสู่ชนบทครอบคลุมทุกพื้นที่ ส่วนด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียนได้ส่งเสริม การศึกษาผู้ใหญ่แบบต่าง ๆ ให้กว้างขวางยิ่งขึ้น ตลอดจนการฝึกอาชีพให้กับผู้ที่สนใจทั่วไปรวมทั้งยัง ส่งเสริมให้มีการศึกษาในพุทธศาสนาด้วย

3.3 การศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ของจังหวัดกาฬสินธุ์นับถือศาสนาพุทธ จึงมีวัดและสำนักสงฆ์ในพุทธ ศาสนากระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัด มีวัดจำนวนทั้งสิ้น 810 แห่ง โบสถ์ 1 แห่ง มัสยิด 1 แห่ง

3.4 การสาธารณสุข

การดำเนินการด้านสาธารณสุข จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการในรูปแบบผสมผสาน คือ มุ่งในด้านรักษาพยาบาล การสุขาภิบาล สิ่งแวดล้อม การป้องกันและส่งเสริมสุขภาพพร้อมกัน ไปด้วยการสาธารณสุขมูลฐาน

4. สภาพเศรษฐกิจ

4.1 สภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไป

ภาวะเศรษฐกิจของจังหวัดกาฬสินธุ์ การผลิตภาคการเกษตรโดยรวมลดลงจากปีก่อน เนื่องจากพื้นที่เพาะปลูกบางส่วนประสบอุทกภัย ด้านปศุสัตว์เพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในขณะที่ด้านการประมงเพิ่มขึ้น สำหรับด้านอุตสาหกรรมเป็นอุตสาหกรรมขนาดย่อมที่ใช้ทุนไม่มาก ในด้านการใช้จ่ายภาคเอกชนเพิ่มขึ้นเนื่องจากกำลังซื้อของประชาชนเพิ่มขึ้นจากรายได้ที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นผลจากโครงการพิเศษในด้านต่าง ๆ ของรัฐ ภาคการค้าดีขึ้นมากเมื่อเทียบกับปีก่อน โดยเฉพาะยอดขายรถยนต์และรถจักรยานยนต์ที่เพิ่มสูงขึ้น ในภาคการบริการและการท่องเที่ยวจำนวนผู้เข้าพักโรงแรมเพิ่มขึ้น ภาวะการจ้างงานในจังหวัดปีนี้ทรงตัวจากปีก่อน สำหรับภาคการเงิน ยอดเงินฝากคงค้างมากขึ้น และสินเชื่อคงค้างเพิ่มขึ้นเล็กน้อย ในด้านการคลังปีนี้น่าสามารถเก็บรายได้เพิ่มขึ้น

4.2 การเกษตรกรรม

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ทำการเกษตรทั้งสิ้น 2,487,602 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 57.29 ของพื้นที่ทั้งจังหวัด แบ่งการใช้ประโยชน์ที่ดิน เป็นพื้นที่ทำนา จำนวน 1,592,784 ไร่ (ร้อยละ 64.03 ของพื้นที่การเกษตร) พื้นที่ทำไร่ จำนวน 757,269 ไร่ (ร้อยละ 30.44 ของพื้นที่การเกษตร) พื้นที่ไม้ผลไม้อื่นต้น จำนวน 119,921 ไร่ (ร้อยละ 4.82 ของพื้นที่การเกษตร) พื้นที่ปลูกพืชผัก จำนวน 12,271 ไร่ (ร้อยละ 0.49 ของพื้นที่การเกษตร) และพื้นที่ไม้ดอกไม้ประดับ จำนวน 185 ไร่ (ร้อยละ 0.02 ของพื้นที่การเกษตร) นอกจากนี้ยังมีพื้นที่ทำการเกษตรอื่น ๆ จำนวน 5,172 ไร่ (ร้อยละ 0.20 ของพื้นที่การเกษตร)

4.3 การอุตสาหกรรม

ในจังหวัดกาฬสินธุ์ส่วนมากเป็นโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตการเกษตร เช่น โรงสีข้าว โรงงานผลิตแป้งมันสำปะหลัง โรงงานน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว เป็นต้น อุตสาหกรรมอื่น ๆ ที่มีอยู่ส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดเล็ก การขยายตัวอุตสาหกรรมของจังหวัดมีไม่มากนัก

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีสถานประกอบการ ณ เดือนมกราคม 2546 จำนวนโรงงานที่ยังคงดำเนินการอยู่ทั้งสิ้น 343 แห่ง เงินทุน 6,184 พันล้านบาท คนงานจำนวน 6,172 คน อุตสาหกรรมที่สำคัญส่วนใหญ่เป็นประเภท อุตสาหกรรมเกษตร ได้แก่ โรงสีข้าว โรงงานแป้งมัน โรงงานน้ำตาลทรายดิบและน้ำตาลทรายขาว รองลงมาเป็นอุตสาหกรรมก่อสร้างและอุตสาหกรรมอาหารและเครื่องดื่ม

4.4 การพาณิชย์กรรม

ด้านการค้า มีผู้ประกอบการทั้งหมด จำนวน 1,476 ราย

- บริษัท จำกัด 98 แห่ง
- ห้างหุ้นส่วนจำกัด 825 แห่ง
- จดทะเบียนพาณิชย์ 553 แห่ง

ผลิตภัณฑ์ OTOP ที่สำคัญได้แก่ ผ้าไหมแพรวา ดอกไม้ประดิษฐ์ ข้าวกลิ้งหอมมะลิ ข้าวสารเจ้าหอมมะลิ ไม้กวาดปลา ระดับการพัฒนา มีผลิตภัณฑ์มวลรวม GPP ของจังหวัด 20,465 ล้านบาท รายได้เฉลี่ยต่อหัวต่อปีของประชากร 21,954.- บาท

5. ทรัพยากรธรรมชาติ

5.1 ทรัพยากรป่าไม้

จังหวัดกาฬสินธุ์ มีพื้นที่ป่าไม้ 1,144,700 ไร่ หรือประมาณ 26.36 % ของพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัด

- อุทยานแห่งชาติ มี 1 แห่ง คือ อุทยานแห่งชาติภูพาน มีพื้นที่ที่อยู่ในเขตจังหวัดกาฬสินธุ์ จำนวน 57,500 ไร่
- เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า มี 1 แห่ง คือ เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าภูสีฐาน มีพื้นที่ประมาณ 28,125 ไร่
- เขตห้ามล่าสัตว์ป่า มี 1 แห่ง คือ เขตห้ามล่าสัตว์ป่าลำปาว มีพื้นที่ประมาณ 200,000 ไร่ (พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่น้ำของเขื่อนลำปาว)
- วนอุทยาน มี 3 แห่ง ได้แก่ วนอุทยานภูพระ มีพื้นที่ประมาณ 6,200 ไร่, วนอุทยานภูวี่ มีพื้นที่ประมาณ 4,000 ไร่ และวนอุทยานภูแฝก มีพื้นที่ประมาณ 4,062.50 ไร่

5.2 ทรัพยากรน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติ แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญในจังหวัด และที่ไหลผ่านจังหวัดกาฬสินธุ์ ได้แก่ ลำน้ำชี , ลำน้ำยัง ,ลำน้ำพาน และลำน้ำป่าว เป็นต้น ซึ่งพื้นที่ที่ลำน้ำเหล่านี้ไหลผ่านประชากรจะได้รับประโยชน์ในด้านการเกษตรเป็นอย่างมาก

แหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน จังหวัดกาฬสินธุ์มีแหล่งน้ำเพื่อการชลประทาน ทั้งหมด 19 แห่ง แยกเป็นโครงการชลประทานขนาดใหญ่ จำนวน 1 แห่ง คือ โครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาลำน้ำเป็ เก็บกักน้ำได้ 1,430 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์ 314,300 ไร่ คริวเรือนที่ได้รับประโยชน์ 31,400 คริวเรือน โครงการชลประทานขนาดกลาง 18 แห่ง เก็บกักน้ำได้ 888.61 ล้าน ลบ.ม. พื้นที่รับประโยชน์ 72,800 ไร่ คริวเรือนที่ได้รับประโยชน์ 9,898 คริวเรือน

6. สถานที่ท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดกาฬสินธุ์ ประกอบด้วย

6.1 ด้านประวัติศาสตร์และโบราณวัตถุ

1) ไตโนเสาร์

จังหวัดกาฬสินธุ์ค้นพบซากโครงกระดูกของไดโนเสาร์ ซึ่งมีอายุกว่า 150 ล้านปี สถานที่ค้นพบ 3 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านนาโคก อำเภอกุฉินารายณ์ วัดสักกะวัน อำเภอสหัสขันธ์ และที่เชิงเขาวิถูปอ อำเภอมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ได้ดำเนินการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยว โดยได้จัดสร้าง “ พิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ภูมู่ข้าว ” ที่บริเวณภูมู่ข้าว วัดสักกะวัน อำเภอสหัสขันธ์ ซึ่งเป็นแหล่งที่มีการค้นพบชิ้นส่วนโครงกระดูกไดโนเสาร์ที่มีความสมบูรณ์และมากที่สุดในประเทศไทย (มากกว่า 600 ชิ้น) ซึ่งในปี พ.ศ. 2545 มีนักท่องเที่ยวมาชม จำนวน 180,998 คน

2) อนุสาวรีย์พระยาชัยสุนทร (ท้าวโสมพะมิตร)

ตั้งอยู่หน้าที่ทำการไปรษณีย์ โทรเลขจังหวัดกาฬสินธุ์ เป็นอนุสาวรีย์หล่อด้วยสัมฤทธิ์เท้าตัวจริงยืนบนแท่น มือขวาถือกาน้ำ มือซ้ายถือดาบอาญาสิทธิ์ ชาวกาฬสินธุ์ได้สละทรัพย์ก่อสร้างอนุสาวรีย์ เป็นการแสดงกตเวทิตาคุณต่อผู้ให้กำเนิดเมืองกาฬสินธุ์

3) พระพุทธสถานภูโป

ตั้งอยู่ตำบลภูโป อำเภอมืองกาฬสินธุ์ ห่างจากกาฬสินธุ์ไปทางทิศเหนือประมาณ 28 กิโลเมตรไปทางอำเภอสหัสขันธ์หรืออำเภอสหัสขันธ์ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปโบราณปางไสยาสน์ฝีมือช่างจากสมัยทวารวดี จำหลักบนหน้าผา 2 องค์ เป็นที่เคารพบูชาของชาวจังหวัดกาฬสินธุ์ และจังหวัดใกล้เคียง องค์แรกประดิษฐานอยู่บนภูโป นอกจากภูโปจะเป็นที่ประดิษฐานของ

พระพุทธรูปปางไสยาสน์อันศักดิ์สิทธิ์แล้ว ยังเป็นสถานที่ที่มีทิวทัศน์ตามธรรมชาติที่สวยงามเหมาะแก่การพักผ่อนหย่อนใจอย่างยิ่ง

4) เมืองฟ้าแดดสงยาง

ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกมลาไสย ห่างจากตัวจังหวัดประมาณ 20 กิโลเมตร มีซากอิฐปนดินคูเมืองสองชั้น มีลักษณะเป็นท้องน้ำที่พอมองเห็น คือพระธาตุดุ๊ยคูฝังเมืองรูปไข่แบบทวารวดีแต่มีตัวเมืองสองชั้นเชื่อว่าเกิดจากการขยายตัวเมือง ชาวนามักขุดพบใบเสมา หินทรายมีลวดลายบ้างไม่มีบ้าง ที่ขึ้นทะเบียนไว้ทางกรมศิลปากร 130 แผ่น พระพิมพ์ดินเผามีลักษณะเป็นอิทธิพลของสกุลช่างคุปตะรุ่นหลัง อายุประมาณ 1,000 - 2,000 ปี นอกจากนี้ยังพบกลี้งยาสุบดินเผา ลวดลายอมราวดีกำหนดเป็นรูปตัวมังกร อายุ 7,000 ปี ที่น่าสนใจคือกลี้งยาสุบชนิดเดียวกันแต่ทำด้วยทองสัมฤทธิ์อายุประมาณ 5,000 - 6,000 ปี ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันว่ายุคโลหะของสุวรรณภูมิได้เริ่มมาก่อนทุก ๆ แห่งในโลกนี้

5) หมู่บ้านพัฒนาวัฒนธรรมผู้ไทยบ้านโคกก่อง

อำเภอกุฉินารายณ์ ห่างจากจังหวัดกาฬสินธุ์ประมาณ 90 กิโลเมตร ได้รับรางวัลชนะเลิศหมู่บ้านวัฒนธรรมดีเด่นแบบ HOME STAY

6.2 แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ

1) เขื่อนลำปาว เป็นเขื่อนดิน สูงจากท้องน้ำ 33 เมตร สันเขื่อนยาว 7.8 กิโลเมตร กว้าง 8 เมตร นับเป็นเขื่อนดินยาวที่สุดในประเทศไทย เริ่มก่อสร้างเมื่อ พ.ศ. 2506 เพื่อปิดกั้นลำน้ำปาวและห้วยยางที่เป็นหนองสองห้อง ตำบลลำปาว อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ ทำให้เกิดเป็นอ่างเก็บกักน้ำแผ่ทางด้านเหนือเขื่อนจึงได้ขุดร่องเชื่อมระหว่างอ่างทั้งสองให้เป็นอ่างเดียวกัน ซึ่งตัวอ่างเก็บกักน้ำได้ 1,430 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่รับน้ำเหนือเขื่อน 5,960 ตารางกิโลเมตร ทางเข้าเขื่อนแยกจากทางหลวงสายกาฬสินธุ์ - มหาสารคาม ที่กิโลเมตรที่ 10 ประมาณ 26 กิโลเมตร เขื่อนลำปาวเป็นเขื่อนที่สร้างขึ้นเพื่อบรรเทาอุทกภัยและเพื่อการเกษตรโดยเฉพาะ นอกจากนั้นยังเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ปลา เป็นเส้นทางคมนาคมทั้งทางน้ำทางบก และยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ

2) หาดดอกเกด ซึ่งเป็นสวนไม้ดอกไม้ประดับที่ปรับปรุงได้อย่างสวยงาม อยู่บริเวณหน้าสันเขื่อนลำปาวและอุทยานสัตว์น้ำ ซึ่งเป็นศูนย์เพาะพันธุ์ปลา รวมทั้งจัดเป็นพิพิธภัณฑ์สัตว์น้ำด้วย

3) สวนสะออน (สถานศึกษาธรรมชาติและสัตว์ป่าลำปาว) เป็นสวนป่าธรรมชาติอยู่ทางทิศเหนือทางเขื่อนลำปาว มีเนื้อที่ประมาณ 1,420 ไร่ สร้างขึ้นเพื่อรักษาป่าธรรมชาติ สัตว์นานาชนิดที่สำคัญ คือ วัวแดง ซึ่งเป็นสัตว์ที่หาดูได้ยาก และใกล้จะสูญพันธุ์แล้ว การปรับปรุงโดยทำเป็นสวนป่าธรรมชาติ ปรับปรุงบริเวณให้สะอาดร่มรื่น ปลูกลต้นไม้เพิ่มเติม แบ่งภายในบริเวณสวนสะออนออกเป็นสวน ๆ โดยสร้างรั้วตาข่ายล้อมรอบ แล้วนำสัตว์ป่าในเมืองไทย ทุกชนิดมาปล่อยไว้ให้นักท่องเที่ยวเข้าชมและศึกษา ตลอดทั้งหาความเพลิดเพลินกับธรรมชาติด้วย

4) น้ำตกแก่งกะอาม อยู่ในเขตบ้านแก่งกะอาม หมู่ที่ 6 ตำบลผาเสวย อำเภอสมเด็จ ห่างจากที่ว่าการอำเภอประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นน้ำตกที่กำลังพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะน้ำตกเป็นแก่งหินเรียงรายเป็นแนวยาว มีลานหินกว้าง สามารถจัดงานเทศกาลประจำปีได้ มีถ้ำกว้าง สามารถเข้าพักผ่อนได้ การเดินทางเข้าชมที่วัดศันสะดวงทุกฤดูกาล

5) ผาเสวย ตั้งอยู่บนเทือกเขาภูพานในเขตบ้านแก่งกะอาม หมู่ที่ 6 ตำบลผาเสวย เดิมชาวบ้านเรียกว่า “ผารังแร้ง” เมื่อ พ.ศ.2497 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ เสด็จผ่านและเสวยพระกระยาหารกลางวัน จึงเรียกที่ประทับแห่งนั้นว่า “ผาเสวย” ซึ่งมีลักษณะหน้าผาส่งชันตั้งอยู่บนเทวสิทธิ์ บนผาเสวยสามารถชมทัศนียภาพ และเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจได้เป็นอย่างดี ระยะทางห่างจากที่ว่าการอำเภอสมเด็จ 17 กิโลเมตร เส้นทางสายอำเภอสมเด็จ - จังหวัดสกลนคร

ที่มา กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย